

Паславська Людмила Олександрівна,
кандидат мистецтвознавства,
професор кафедри графічного
дизайну і реклами Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
e-mail: paslavska_ludmyla@i.ua

ТРАДИЦІЙНА СИМВОЛІКА І ОРНАМЕНТИКА У СУЧАСНІЙ ЕТНОДИЗАЙНЕРСЬКІЙ ОСВІТІ

Подано характеристику етнودизайну як пряму дизайнерської діяльності. Охарактеризовано сучасний стан етнودизайнерської освіти в Україні, визначено основні його компоненти. Вказано на відмінності інтерпретації традиційної символіки та орнаментики в декоративно-прикладному мистецтві та етнودизайні. Проаналізовано зразки використання традиційної символіки та орнаментики у сучасній дизайнерській освіті на прикладі студентських робіт, виконаних на кафедрі графічного дизайну та реклами Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

Ключові слова: дизайн, етнودизайн, декоративно-прикладне мистецтво, традиційна символіка та орнаментика, етнодизайнерська освіта.

Паславская Людмила Александровна, кандидат искусствоведения, профессор кафедры графического дизайна и рекламы Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Традиционная символика и орнаментика в современном этнодизайнерском образовании

Дана характеристика этнодизайна как направления дизайнерской деятельности. Охарактеризовано современное состояние этнодизайнерского образования в Украине, определены основные его компоненты. Указано на различия интерпретации традиционной символіки и орнаментики в декоративно-прикладном искусстве и этнодизайне. Проанализированы образцы использования традиционной символіки и орнаментики в современном дизайнерском образовании на примере студенческих работ, выполненных на кафедре графического дизайна и рекламы Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств.

Ключевые слова: дизайн, этнодизайн, декоративно-прикладное искусство, традиционная символика и орнаментика, этнодизайнерское образование.

Paslavska Ludmyla, PhD in Arts, professor, the graphic design and advertisement chair, National academy of managerial staff of culture and arts

Traditional symbols and ornamentation in the modern ethnic design education

The characteristic of ethnic design as a direction of the design activities is given. The current state of the design education in Ukraine and the main its components are characterized. The differences of the interpretation of the traditional symbols and ornamentation in decorative and applied art and ethnic design are specified. The samples of using traditional symbols and ornamentation in modern design education are presented as an example of the student work of the graphic design and advertisement chair of National academy of managerial staff of culture and arts are analyzed.

Keywords: *design, ethnic design, decorative and applied art, traditional symbols and ornaments, ethnic design education.*

Відродження традицій народного мистецтва сьогодні відбувається як через відновлення традиційних народних промислів, так і у сфері взаємодії народного мистецтва з інноваційними технологіями. Одним із найпопулярніших видів художньої діяльності, де найбільш органічно використовуються елементи декоративно-прикладного мистецтва, у ХХІ ст. стає етнодизайн.

Сьогодні у науковій думці етнодизайн розглядається передусім у контексті підготовки майбутніх фахівців. Серед розвідок, присвячених викладанню етнодизайну, назовемо праці М. Курача [2], Л. Оршанського [4], А. Руденченко [5], Б. Тимківа [6; 7], Р. Шмагала [9], у яких розглядаються практичні питання, пов'язані з характеристикою навчального процесу (виклад основ етнодизайну) у школах та ВНЗ, його місця у вихованні і навчанні молоді. Втім, етнодизайн – дисципліна доволі молода, хоча й має прадавні коріння. Витоками етнодизайну, на думку І. Удріс, є народне мистецтво. Дослідниця вважає, що у науковій думці українських вчених початку ХХ ст. можна прослідкувати процес формування концепції теорії і історії українського етнодизайну, який здійснювався на основі національних форм українського народного мистецтва. І. Удріс справедливо відмічає, що "серед основоположних питань при формуванні концептуальних засад вітчизняної дизайнерської освіти є визначення ролі національної художньої творчості, особливо – народного мистецтва" [8, 148]. На сьогоднішній день висвітлено далеко не усі питання етнодизайну та етнодизайнерської освіти, що робить дане дослідження актуальним.

Метою статті є характеристика сучасного стану етнодизайнерської освіти в Україні, виявлення відмінностей в інтерпретації традиційної символіки та орнаментики в декоративно-прикладному мистецтві та етнодизайні, ознайомлення із прикладами використання традиційної символіки та орнаментики у сучасній дизайнерській освіті на прикладі студентських робіт.

Етнодизайн сьогодні є важливою складовою сучасної української культури, де поєднуються прадавні народні традиції з сучасними технологіями. Етнодизайн, на думку Ю. Легенького, репрезентує у матеріальному світі ментальність народу, зазначаючи, що "як та чи інша національна культура розбудовує свій досвід конституюванням світобудови в образі, ейдосі, ідеалі, так вона і структурує предметну діяльність дизайну в контексті його практики й культуро творення взагалі" [3, 22]. Дослідник пропонує відродити етнодизайн на основі декоративно-прикладного мистецтва, оскільки саме етнодизайн зберігає риси традиціоналізму, базуючись на артефактах народної художньої культури [3, 25].

За визначенням Л. Корницької, етнодизайн – "це проектна діяльність зі створення сучасних форм матеріального середовища з використанням традиційних елементів культури певного етносу. Етнічний дизайн відповідає змістовим та естетичним характеристикам конкретної етнокультури, використовує національний колорит, характерний для традицій того чи іншого народу" [1, 83]. Отже, етнодизайн є важливим елементом дизайнерської діяльності, він поєднує традиції народного мистецтва і сучасні технології, а тому є явищем, що

інтегрує художню, технічну та гуманітарну діяльність, де мистецька складова базується на традиціях української народної художньої культури. Як зазначає М. Курач, етнодизайн треба розглядати як "проектну діяльність зі створення сучасних форм матеріального середовища з використанням традиційних елементів культури певного етносу. Етнічний дизайн відповідає змістовим та естетичним характеристикам конкретної етнокультури, використовує національний колорит, характерний для традицій того чи іншого етносу" [2, 53]. Сьогодні, у добу глобалізації, коли національне поступається масовій культурі, етнодизайн є надзвичайно актуальним явищем, оскільки стає важливим засобом самовираження та самоідентифікації етнокультурних маркерів у матеріальному світі [2, 52].

Таким чином, етнодизайн є сучасною формою творчої діяльності, у якій синтезовано технічну та мистецьку складові, де остання представлена яскраво вираженим етнічним компонентом. Етнодизайн поєднує у собі елементи народної художньої та професійної творчості, а також масового мистецтва. З народною художньою творчістю його поєднує наслідування зовнішніх форм традиційного декоративно-ужиткового мистецтва та її прикладний характер, з професійною творчістю – перевага індивідуальної творчості над традицією, з масовим мистецтвом – технологічний компонент, який передбачає масове тиражування художніх виробів. На відміну від традиційних форм народної художньої культури, він має не синкретичний, а синтетичний характер. У етнодизайні зникає антагонізм між народною і масовою культурою, оскільки саме такий вид художньої творчості у глобалізованому світі зберігає генетичні та архетипові основи народної культури і репрезентує їх у нових художніх формах. В етнодизайні основними елементами виступають знаки та символи, що становлять базовий компонент народної художньої культури.

Традиції народного мистецтва у сучасній дизайнерській практиці є перспективним напрямком її розвитку. Поєднання нових напрямків і сучасних технологій з традиційними елементами народної творчості відкриває нові перспективи для митців у художній діяльності.

Важливою складовою розвитку етнодизайну є підготовка фахівців. Сьогодні важливо готувати дизайнерів як у галузі декоративно-прикладного мистецтва, так і загального профілю, які б у своїй творчості зверталися до коріння народного мистецтва, вносили елементи народного мистецтва у сучасний побут. Сьогодні дизайн-освіта і етнодизайн входять у початкові плани ВНЗ та шкіл. Одним з перших осередків підготовки етнодизайнерів як додаткової спеціалізації на основі традиційної етнокультури став Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, де у 2003 р. Б. Тимківим був розроблений навчальний план та програми з дисципліни "Етнодизайн", зокрема спеціалізації "Етнодизайн предметного середовища" та "Етнодизайн одягу і художніх виробів (аксесуарів)" [6, 173].

Головним шляхом розвитку етнодизайну Б. Тимків вважає традиціоналізм, який передбачає "виникнення нового за рахунок старого або створення нового, шляхом входження в старе. Таким чином, відбувається постійне самооновлення традиції. Цей традиціоналістський напрям має цілком певну прив'язку до регіону, соціально-економічних, природно-кліматичних та місце-

вих локальних умов" [6, 173]. Б. Тимків зазначає, що "формування у студентів відчуття декоративності слід починати з простого: дати їм загальне поняття про орнамент, пояснити його зв'язок з природою, народним досвідом, традиціями національної культури і тому подібне, підкреслити характерні особливості побудови орнаменту, його художньо-образний зміст" [6, 175]. У своїй рекомендації щодо навчального процесу Б. Тимків вказує на те, що формування студентів повинно відбуватися на основі вивчення особливості творчості народних майстрів, їх творчого доробку, проводячи "поглиблений художньо-змістовний аналіз на основі повного відображення їх зв'язку з середовищем, життям, традицією, історією народу, з народним світосприйнянням, національною свідомістю" [156, 175]. Під час аналізу необхідно висвітлити питання авторства твору і місце і час його створення, вказати, якою техніку і матеріал у ньому використано, як декоровано твір, до якої традиції він належить тощо. У сучасній дизайнерській освіті необхідно залучати традиції та елементи усіх народних промислів. Важливо показати студентам специфічні риси кожного з видів декоративно-прикладного мистецтва: кераміки, вишивки, килимарства, різьблення та ін., показати їх своєрідність та специфічні риси, вказати на можливість гармонічного поєднання предметів з навколишнім середовищем [156, 174–175].

Важливо впроваджувати етнодизайн у всі навчальні ланки освіти – від школи до ВНЗ. У професійній освіті важливо оптимізувати навчальний процес. Як зазначає А. Руденченко, "основне навантаження щодо підготовки дизайнерів припадає на вищі навчальні заклади III–IV рівнів акредитації. При оптимальній організації доцільно частину загально-художнього та загально-професійного навантаження розподілити на вищі навчальні заклади I–II рівнів акредитації, форми довузівської підготовки, які професійно орієнтували б молодь на дизайнерську спеціальність" [5, 104]. Сьогодні важливо включати основи дизайнерської освіти і в школах, де на уроках праці школярі могли б опановувати такий вид дизайну, що органічно поєднує народні традиції і сучасні технології.

У Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв немає окремої спеціалізації "Етнодизайн", проте у навчальних планах вагоме місце посідає вивчення елементів декоративно-прикладного мистецтва, орнаменту, його конструктивним, символічним та архетиповим елементам. Орнаментика вивчається у рамках дисциплін "Орнаментика в декоративно-прикладному мистецтві", "Історія орнаменту", "Основи композиції", де детально пояснюються символічні значення основних геометричних фігур, вивчаються поєднання різних елементів у орнаменті. Дисципліни "Дизайн проектування", "Теорія та методика дизайну", "Формотворення, моделювання упаковки" також передбачають елементи етнодизайну, зокрема використання давніх символів традиційного мистецтва у теорії та практиці дизайну.

У навчальному процесі майбутніх дизайнерів важливе значення приділяється традиційній символіці та орнаментиці. Студенти вивчають семантику найбільш значимих архаїчних символів, серед яких найважливішими і найархаїчнішими є геометричні символи – точка, коло, трикутник і квадрат, які функціонують як мислеформи. Ці знаки-символи зустрічаються на предметах побуту, виконуючи сакральну (символ-оберіг) і естетичну функції. Знаки-зображення у

символічній формі відтворюють як кодову систему Всесвіту, так і сутність людського буття. На їх основі утворюють інші геометричні символи – пентаграма, гектограма та інші фігури з більшою кількістю кутів.

Знаки-символи у народному мистецтві найчастіше реалізовувалися у орнаментах, що є найдавнішим способом упорядкування часопростору. Орнамент став першою спробою естетичного відображення світобудови у мистецтві, де через ритмізацію за допомогою повторів декоративних елементів і фігур людини опановує категорії простору і часу. Орнаменти можуть використовувати прямокутні (квадрат, прямокутник), кругові (коло, овал); трикутні елементи, а також утворюватися на основі рослинних або тваринних візерунків.

Перед початком створення власних проектів студенти обов'язково знайомляться з різними видами орнаментів у всіх видах декоративно-прикладного мистецтва (гончарство, вишивка тощо). Вивчення народної символіки та орнаментики відбувається як в аудиторії, так і у музеях, де майбутні фахівці безпосередньо знайомляться зі зразками декоративно-прикладного мистецтва. Особливу увагу у навчальному процесі приділено знайомству із орнаментикою у її регіональному розмаїтті. У процесі роботи студенти на основі вивченого проектують на комп'ютері власні зразки, де у стилізованому вигляді подають елементи народної символіки і орнаментики у етнодизайнерських роботах. Після ознайомлення студентів із традиційною символікою та орнаментикою, ретельного вивчення їх використання у творах народних майстрів, студенти приступають до практичних втілень своїх проектів. Студенти творчо підходять до запропонованих завдань, вдало поєднуючи народні художні традиції із сучасними технологіями.

Охарактеризуємо особливості сучасного етнодизайну на прикладі студентських робіт Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв, у яких вдало використовується традиційна символіка та орнаментика. Місце традиційної символіки і орнаментики у роботах студентів різне, воно коригується відповідно до їх творчого задуму. Це можуть бути просто ряд традиційних символів або фігур, а може бути робота, повністю виконана у етнічній стилістиці. Серед традиційних завдань студентів-дизайнерів – розроблення буклетів, листівок, запрошень, плакатів, календарів тощо.

Цікавим прикладом використання етнічних символів і мотивів є фрагмент курсової роботи студентки 2014 р. випуску Ю. Громової – календар "Етно-світ 2014", де авторка повністю зосередилася на використанні традиційної української символіки. Зазначимо, що символічні орнаменти молодій дизайнерки є стилізованими, тобто творчо переробленими, що є врешті специфічною рисою етнодизайну, де традиційні символи використовуються в іншій, відмінній від традиційного мистецтва, функції і мають інше смислове навантаження. У роботах етнодизайнерів, в залежності від його творчого задуму, можуть використовуватися як геометричні символи, так і елементи традиційного розпису декоративно-прикладного мистецтва, зокрема рослинні та зооморфні мотиви. У роботі Ю. Громової використано традиційні геометричні символи (кола, лінії, геометричні орнаменти) та майже відсутні рисунки зооморфного та рослинного характеру. Розглянемо кілька сторінок календаря з найбільш цікавими прикладами використання етнічних мотивів.

В основу орнаментики сторінок календаря на лютий та березень (рис. 1) автором покладено коло як головний солярний символ традиційного мистецтва. І якщо у календарі на лютий ця символіка є більш стилізованою, то на березневій сторінці ми бачимо використання не тільки символів, але й традиційні елементи орнаментів, що широко застосовуються у виробках декоративно-прикладного мистецтва. Звернемо увагу на дві фігури, розміщені поза великим колом: фігура зліва нагадує колесо із центричним типом композиції (використано традиційний символ підземного сонця або кола Нави), поруч з нею фігура із традиційним рослинним мотивом народного живопису – сосонкою. У внутрішньому колі – композиції симетрично-геральдичного типу, характерні для оздоблення традиційного посуду, зокрема керамічних мисок.

Рис. 1. "Етно-світ 2014". Автор Ю. Громова. Лютий-березень

Рис. 2. "Етно-світ 2014". Автор Ю. Громова. Квітень-травень

На сторінках календаря на квітень та травень (рис. 2) автор використовує інші елементи народної символіки: хрестоподібні фігури (свастики), що символізують рух (напрямок руху – від матерії до духу) та стилізовані квіти, які утворюються як перехрестя двох або трьох ліній (квітень), декоративний орнамент, де базовим є символ трипелюсткової квітки (травень).

Символіка на сторінках календаря на червень та липень (рис. 3) базується на використанні чотирикутних фігур (червень) та символічному колі (липень). У центральному колі липневої сторінки календаря (другий та третій рівні) імітовано традиційний символ підземного сонця або кола Нави, наступному – коло Сварога або коло Яви (рух у протилежну сторону). П'ятий рівень кола включає ряд малюнків зі стилізованими геометричними фігурами квітів, спіралей, організованих як композиції центричного типу. У даному випадку символіка малюнків є доволі різноманітною, можна навіть сказати, що з точки зору смислового наповнення вона навіть є строкатою. Однак зазначимо, що у власне образотворчому відношенні ця сторінка календаря є вдалою, бо усі малюнки витримані у єдиній стилістиці.

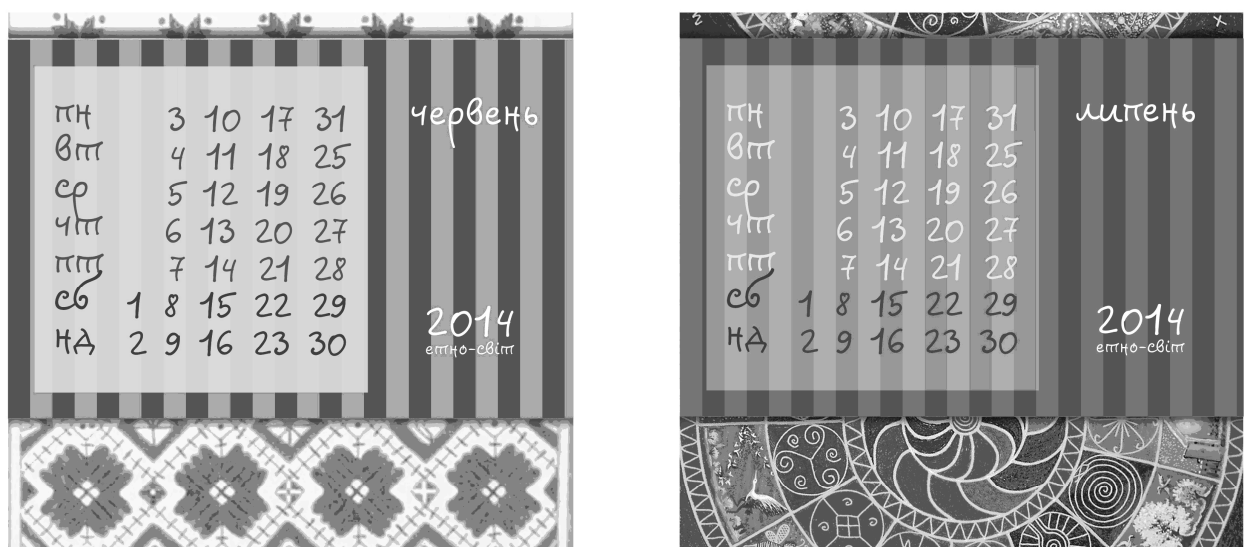

Рис. 3. "Етно-світ 2014". Автор Ю. Громова. Червень-липень

Підводячи підсумки щодо використання традиційної символіки та орнаментики у етнодизайні, зазначимо, що молоді дизайнери у своїх роботах прагнуть або найбільш точно передати особливості народного декору, або ж творчо переробити традиційні українські мотиви. Найбільш вдалими роботами є ті, де за допомогою традиційної символіки передається внутрішній дух, архетипове начало народного мистецтва. Відзначимо, що Ю. Громова у своїй дизайнерській роботі вільно оперує різними символами, комбінуючи їх у різний спосіб згідно зі своєю творчою фантазією. Для усієї роботи характерна єдність стилю, яка досягається використанням традиційних мотивів та їх поєднанням у геометричні орнаменти, основані на символах українського народного мистецтва.

Традиційна символіка дизайнеркою переосмислена і інтерпретується не як символ магічно-ритуальний, а як етнічний символ-маркер української народної художньої культури.

Використовуючи традиційні символи та орнаменти народного мистецтва в етнодизайні, не треба забувати, що вони вже є відірваними від народної традиції і перенесенні до іншого культурного середовища. При переході із традиційної культури (декоративно-прикладне мистецтво) у етнодизайн відбувається зміна в інтерпретації традиційних символів-знаків, заміна знаково-символічного коду.

У сучасній етнодизайнерській практиці прообразами художніх рішень митців стають давні архаїчні символи, які переосмислюються та інтерпретуються у іншому культурному середовищі. Етнодизайнери вилучають архаїчні знаки-символи із сакрально-побутового контексту, залишаючи лише їх художню форму, і інтерпретують їх як етнічні символи-маркери у контексті культури постіндустріального типу. Етнодизайн сприяє збереженню генетичної та архетипової основ народної культури, репрезентуючи їх у нових формах, і передає культурні надбання нації наступним поколінням.

Література

1. Корницька Л. А. Використання елементів етнодизайну у підготовці фахівців швейного профілю / Л. А. Корницька // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2008. – № 4. – С. 82–92.
2. Курач М. С. Використання етнодизайну в процесі трудової підготовки молоді / М. С. Курач // Науковий вісник Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка. – 2013. – Вип. 1. – С. 51–55.
3. Легенький Ю. Культурологічна модель дизайну / Юрій Легенький // Технічна естетика і дизайн: наук.-техн. зб. / Укр. асоц. прикладної геометрії. – К., 2001. – Вип. 1. – С. 9–28.
4. Оршанський Л. В. Декоративно-ужиткове мистецтво та етнодизайн – традиції і сучасність у художньо-трудої підготовці майбутніх учителів трудового навчання / Л. В. Оршанський // Инновационные образовательные технологии. – 2000. – № 1. – С. 77–82.
5. Руденченко А. Теоретичні основи навчання етнодизайну студентів вищих мистецьких навчальних закладів / Алла Руденченко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. – № 8. – Ч. 1. – С. 100–106.
6. Тимків Б. М. Роль етнодизайну в підготовці художників декоративно-прикладного мистецтва / Б. М. Тимків // Наукові записки Тернопільського національного педуніверситету ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2011. – № 3. – С. 171–176.
7. Тимків Б. М. Формування художньої етнокультури студентів засобами народного декоративно-прикладного мистецтва / Б. М. Тимків // Етнос і культура. Часопис Прикарпатського університету ім. В. Стефаника: збірник наук.-теорет. статей. – Івано-Франківськ : Плай, 2003. – № 1. – С. 131–135.
8. Удріс І. М. Вивчення вітчизняного етнодизайну українськими мистецтвознавцями початку ХХ століття / І. М. Удріс // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – 2004. – № 3. – С. 148–158.
9. Шмагало Р. Т. Історичний розвиток, структурування та методологія дизайн-освіти в Україні кінця ХІХ – середини ХХ століття / Р. Т. Шмагало // Нариси з історії українського дизайну ХХ століття : зб. статей ; Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України ; за заг. ред. М. І. Яковлева. – К. : Фенікс, 2012. – С. 132–172.

References

1. Kornyska L. A. Vykorystannia elementiv etnodyzainu u pidhotovtsi fakhivtsiv shveinoho profilu / L. A. Kornyska // Pedahohika i psykholohiia profesiinoi osvity. – 2008. – № 4. – S. 82–92.
2. Kurach M. S. Vykorystannia etnodyzainu v protsesi trudovoi pidhotovky molodi / M. S. Kurach // Naukovyi visnyk Kremenetskoho oblasnoho humanitarno-pedahohichnoho instytutu im. Tarasa Shevchenka. – 2013. – Vyp. 1. – S. 51–55.
3. Lehenkyi Yu. Kulturolohichna model dyzainu / Yurii Lehenkyi // Tekhnichna estetyka i dyzain: nauk.-tekh. zb. / Ukr. asots. prykladnoi heometrii. – K., 2001. – Vyp. 1. – S. 9–28.
4. Orshanskyi L. V. Dekorativno-uzhytkove mystetstvo ta etnodyzain – tradytsii i suchasnist u khudozhno-trudovii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia / L. V. Orshanskyi // Ynnovatsyionnye obrazovatelnye tekhnolohyy. – 2000. – № 1. – S. 77–82.
5. Rudenchenko A. Teoretychni osnovy navchannia etnodyzainu studentiv vyshchych mystetskykh navchalnykh zakladiv / Alla Rudenchenko // Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia. – 2013. – № 8. – Ch. 1. – S. 100–106.
6. Tymkiv B. M. Rol etnodyzainu v pidhotovtsi khudozhnykiv dekorativno-prykladnoho mystetstva / B. M. Tymkiv // Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho peduniversytetu im. V. Hnatiuka. Serii: Pedahohika. – 2011. – № 3. – S. 171–176.
7. Tymkiv B. M. Formuvannia khudozhnoi etnokultury studentiv zasobamy narodnoho dekorativno-prykladnoho mystetstva / B. M. Tymkiv // Etnos i kultura. Chasopys Prykarpatskoho universytetu im. V. Stefanyka: zbirnyk nauk.-teoret. statei. – Ivano-Frankivsk : Plai, 2003. – № 1. – S. 131–135.
8. Udris I. M. Vyvchennia vitchyznianoho etnodyzainu ukrainskymy mystetstvoznavtsiamy pochatku XX stolittia / I. M. Udris // Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv. – 2004. – № 3. – S. 148–158.
9. Shmahalo R. T. Istorychnyi rozvytok, strukturuvannia ta metodolohiia dyzain-osvity v Ukraini kintsia XIX – seredyny XX stolittia / R. T. Shmahalo // Narysy z istorii ukrainskoho dyzainu XX stolittia : zb. statei ; In-t problem suchasnoho mystetstva NAM Ukrainy ; za zah. red. M. I. Yakovlieva. – K. : Feniks, 2012. – S. 132–172.

УДК 75.03(477)"19"

Павельчук Іванна Андріївна,
кандидат мистецтвознавства, доцент, докторант
Львівської національної академії мистецтв
e-mail: ivapavelchuk@yahoo.com

МОТИВ З ДЕРЕВОМ У КРАЄВИДАХ АБРАМА МАНЕВИЧА ІЗ ЗІБРАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ХУДОЖНЬОГО МУЗЕЮ УКРАЇНИ

У даній публікації проаналізовано краєвиди з мотивом дерева відомого київського колориста Абрама Маневича (1981-1942) з фондів Національного художнього музею України. Впродовж навчання в мюнхенській Академії мистецтв (1905-1906) Абрам Маневич зацікавився культурою модерну, сецесією та новаторськими тенденціями французьких імпресіоністів та постімпресіоністів. Картини, що аналізуються у статті, було створено в першій чверті XX століття. Основну увагу приділено аналізу авторських живописних підходів. В результаті дослідження було з'ясовано, що творчі підходи автора базувалися на засадах французького постімпресіонізму поміжів'я XIX-XX століть.

Ключові слова: *краєвид, метафора, колір, символ, сецесія, постімпресіонізм.*